

BÁO LAO ĐỘNG

TỜ BÁO CỦA GIAI CẤP CÔNG NHÂN VIỆT NAM

Nguyễn Thị Huyền*

Cách đây 83 năm, ngày 28/07/1929 Tổng Công Hội đỏ Bắc kỳ được thành lập tại Hà Nội, tổ chức tiền thân của Tổng Liên đoàn Lao Động Việt Nam ngày nay.

Tờ báo *Lao Động* là cơ quan thông tin, tuyên truyền, nghiên cứu lý luận và truyền bá quan điểm, chủ trương của Đảng trong giai cấp công nhân.

Hai tuần sau, với sự giúp đỡ của một cơ sở Đảng, ngày 14/8/1929, một tờ báo in bằng bản đất sét, trên giấy Đắp Cầu một mặt ráp, một mặt nhẵn, khổ 22x30cm, lấy tên là báo *Lao Động* đã ra đời trong căn phòng nhỏ 10m² ở ngõ Thông Phong, phố Hàng Bột nay là phố Tôn Đức Thắng, quận Đống Đa, Hà Nội.

Những người đầu tiên làm báo bên vực quyền lợi cho giai cấp cần lao là đồng chí Nguyễn Đức Cảnh (được bầu làm Tổng thư ký và phụ trách tờ báo “Lao động” và tạp chí “Công hội đỏ”), cùng với 2 nhà báo là Trần Hồng Vận (Trần Học Hải) và một nữ đảng viên đồng thời là nữ phóng viên đầu tiên của báo chí cách mạng Việt Nam có tên Thu Vân. Bằng kỹ thuật thô sơ lấy đất sét từ hồ Ngọc Hà làm nên khuôn in và tờ báo *Lao Động* số 1 ra ngày 14/ 8/1929 đã được in bằng khuôn in đặc biệt *khuôn in bằng đất sét*. Trên trang nhất của báo *Lao Động* bên trái là hình búa liềm, nổi lên hai chữ “Lao Động” to và đậm nét, phía dưới là dòng chữ “Vô sản toàn thế giới liên hiệp lại”. Bên phải vẽ hình chiếc bánh xe, một trong những hình tượng đặc trưng của giai cấp công nhân, cạnh đó là dòng chữ “Năm thứ nhất”, “số 1”. Nội dung trang nhất tờ báo có bài của Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương gửi Tổng Công hội đỏ Bắc kỳ; bài Tường thuật toàn kỳ Đại biểu Đại hội lần thứ nhất của Bắc kỳ Lao động Liên hiệp Tổng Công hội; Lời kêu gọi lao động đấu tranh...

---

* ThS. Phó Trưởng phòng Nghiên cứu - Sư tầm, Bảo tàng Lịch sử Quốc gia

Ngay từ những ngày đầu báo *Lao Động* đã là tiếng kèn tập hợp giai cấp công nhân đứng lên dưới ngọn cờ của Đảng, đấu tranh giành độc lập dân tộc.

Cuối năm 1929, đồng chí Nguyễn Công Miêu (Lê Văn Lương) đã mang 60 tờ *Lao Động* vào phân phát cho các cơ sở Công hội ở Sài Gòn - Chợ Lớn.

Lịch sử 83 năm của báo *Lao Động* có nhiều cột mốc đáng ghi nhớ. Thời gian đầu đến khi đồng chí Nguyễn Đức Cảnh bị mật thám Pháp bắt, tháng 4/1931 và bị phiên toà đề hình ngày 15 đến 17/11/1931 của thực dân Pháp kết án tử hình cùng với đồng chí Hồ Ngọc Lâm quê ở Bắc Ninh. Sau đó chúng bí mật đưa hai ông và mấy chém từ nhà tù Hỏa Lò, Hà Nội xuống Hải Phòng để hành hình. Nguyễn Đức Cảnh đã hy sinh anh dũng. Sau vụ hành quyết, tên quản đê lao trở về Hà Nội đã bàng hoàng kể lại cái chết hiên ngang của đồng chí Nguyễn Đức Cảnh, ông không chịu bị mất, ung dung bước lên máy chém và hô vang khẩu hiệu: “Đảng Cộng sản Đông Dương muôn năm!”, “Đả đảo đế quốc, đả đảo hội đồng đề hình”.

Sau khi đồng chí Nguyễn Đức Cảnh hy sinh, báo *Lao Động* còn được xuất bản ở nhiều địa phương. Đến đầu năm 1943, trong cao trào cách mạng chuẩn bị cho Cách mạng tháng Tám năm 1945, Trung ương Hội Công nhân Cứu quốc đã bí mật xuất bản lại tờ báo *Lao Động*. Đồng chí Trường Chinh, Tổng Bí thư của Đảng đã trực tiếp chỉ đạo và duyệt bài. Đồng chí Nguyễn Văn Trân được Trung ương giao phụ trách việc ra báo. Sau Cách mạng Tháng Tám thành công, ngày 13/10/1945, tại số nhà 51 phố Hàng Bồ trụ sở chính của báo hiện nay, lần đầu tiên báo *Lao Động* ra công khai, in typô khổ lớn. Lúc này tờ báo có sự đóng góp có hiệu quả của nhà thơ, nhạc sĩ Văn Cao. Tại đây, ngày 20/6/1946, Hội nghị cán bộ toàn quốc của Công nhân Cứu quốc Hội đã quyết định thành lập Tổng Liên đoàn Lao Động Việt Nam do đồng chí Trần Danh Tuyên làm Tổng Thư ký. Nhân dịp này nhạc sĩ Văn Cao vừa là phóng viên, biên tập viên, kiêm việc trông coi mỹ thuật, ấn loát đã sáng tác bài hát “*Công nhân Việt Nam*”, bài hát chính thức của Công Đoàn Việt Nam đã được in trên báo *Lao Động*.

Hiện tại, kho cơ sở của Bảo tàng Lịch sử Quốc gia đang lưu giữ hơn 70 loại báo chí cách mạng phát hành trước năm 1945 trong đó có báo *Lao Động*.

Có thể nói báo chí cách mạng phát hành trước Cách mạng tháng Tám năm 1945 nói chung, báo *Lao Động* nói riêng không chỉ là nguồn sử liệu quan trọng, mà còn là những tư liệu nguyên gốc quý góp phần giúp các thế hệ có thể hiểu rõ vai trò lãnh đạo của Đảng, chính sách phương pháp vận động cách mạng của các tổ chức chính trị, xã hội những năm đầu cách mạng, qua đó phát huy vai trò tuyên truyền vận động của báo chí trong sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước hôm nay.

Báo *Lao Động* đã qua một chặng đường 83 năm với nhiều sự kiện lịch sử, báo *Lao Động* luôn như một người bạn đường tin cậy, đồng viên cái tốt, chia sẻ khó khăn, đấu tranh bảo vệ quyền lợi chính đáng của người lao động.

Qua mỗi giai đoạn lịch sử, báo *Lao Động* lại có một bước tiến mới, đặc biệt là trong giai đoạn đổi mới hiện nay. Từ tờ báo của Công đoàn, ngày nay báo *Lao Động* đã trở thành tờ báo chính trị xã hội khổ lớn, xuất bản hàng ngày, in 4 màu, phát hành toàn quốc,

được độc giả trong nước tín nhiệm, đón đọc, Hiện nay, Báo có hai hình thức xuất bản là *ấn phẩm giấy và bản điện tử*. Về nội dung, báo luôn giữ vững quan điểm, đường lối của Đảng Cộng sản Việt Nam, của Tổng Liên đoàn Lao Động Việt Nam, cung cấp thông tin ở tất cả các lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa - xã hội, thể thao, pháp luật.

Về phát hành, đây là tờ báo duy nhất trong cả nước có trang địa phương miễn phí tặng độc giả. Với số lượng phát hành 7 số/tuần, báo *Lao Động* là một trong những báo có uy tín ở Việt Nam.

THE *LABOUR* (LAO ĐỘNG) - THE FIRST NEWSPAPER OF VIETNAMESE WORKING CLASS

Nguyễn Thị Huyền

This paper introduces history of the *Labour* that appeared first time 83 years ago. The newspaper was first issued in 14/8/1929 by clay type-mould and Đáp Cầu paper in 22x30cm size. The first editors and reporters were Nguyễn Đức Cảnh, Trần Hồng Vân and Thu Vân. At the beginning days, the newspaper had played as a clarion to call upon working class to struggle for independence. As time goes by, the *Labour* always accompanies with Vietnamese working class and trade-unionists as a loyal fellow to preserve legitimate rights of labours.